

Finnugor kaleidoszkóp

A mariföldi Joskar-Olában 2008 szeptemberében tizedik alkalommal ülésezik a finnugor népek íróinak küldöttsége

A finnugor szóval többnyire a „nyelvtan és nyelvtudomány” tematikája kapcsán találkozott többségünk, a népek felsorolásával ritkábban, leírásukkal, jellemzésükkel pedig kivételszerűen.

Maga a szűk szakma is szinte kivétel nélkül csak a nyelv kérdéseivel foglalkozott, majd e kérdés kapcsán létesített személyes kapcsolatokat, később pedig nagy találkozókat a rokonság képviselőivel.

Idővel ezek a keretek is szűknek bizonyultak, egyre többeket kezdett érdekelni maga a rokonnyelvet beszélő nép és a rokonnyelven létrejött műveltség. A tudósok mellett színre léptek a költők és írók. Érthető logikával: ha a finn rokon nyelv, a Kalevala pedig ezen a nyelven jött létre, akkor a többi rokon nyelven is létezhetnek még ismeretlen értékek.

Szaporodni kezdtek a személyes ismeretségek, barátságok, majd a nagyobb szabású találkozók, rendezvények, s mára szinte követhetetlen a száma (és sorszáma) a legkülönfélébb tematikájú, gazdag programú összejöveteleknek.

Mostani találkozóink azért nevezetes, mert túl a kerek, a tízes számon, 1989-ben itt, Joskar-Olában „született meg” a finnugor írók rendszeres összejövetelének terve, felépítésének, működésének rendje. Lelkes, hangulatos, indulatos, szókimondó gyűlés volt ez, amelyet a moszkvai tekintélyek jelenléte sem fogott már vissza. A konferencia sikere nagymértékben Miklaj Ribakovnak, a Mari Írószövetség azóta elhunyt vezetőjének köszönhető, akit az itt megalakult Finnugor Írók Társulata elnökévé választott.

Határozottsága, kezdeményező készsége, kedvessége, ötletessége életképessé tette a formálódó társaságot.

Lehetetlen az eddig lezajlott kilenc konferencia eredményeit röviden is felsorolni, méltatni, tanulságait összefoglalni. Hagyománnyá vált például két- és többnyelvű antológiák készítése, friss irodalmi szövegek mellett klasszikusok bemutatása. A bemutatásból a folklór sem hiányozhat. Megvalósult az a törekvésünk is, hogy a fordítás igényes munkájára ne csak ismert, jelentős költőket kérjünk fel, hanem a rokonnyelvek kutatásával foglalkozó fiatal filológusokat, irodalmárokat is. Akiknek a száma fokozatosan növekszik.

Domokos Péter

A hantik (osztjások)

A hanti nyelv az uráli nyelvcsalád obi-ugor ágához tartozik. A hantik Nyugat-Szibériában, az Ob mindkét partján, annak középső folyásától a torkolatig benépesítették a mellékfolyókat. A legkeletibb hantik a Vah és a Vaszjugan völgyében laknak, a legdélibbek az Irtis, a Demjanka és a Konda vidékén, a legészakibbak a Jeges-tengerhez közel. Többségük a Hanti-Manysi és a Jamal-Nyenyec Autonóm Körzetben él, de a Tomszki Területen is laknak hantik. Lélekszámuk körülbelül huszonkét és félezer fő. A hagyományosan élő hantik réntenyésztéssel, halászatlan és vadászattal foglalkoznak. Egységes nemzeti nyelv híján a hanti nyelv csak nyelvjárásokban él.

JEREMEJ AJPIN A Mester éjszakája, avagy a „Januári Folyó”-ban

*Nehéz írni a szerelemről –
Szeretni még nehezebb.*

Egyszerűen szép volt a Januári Folyó...¹

Reggel, amikor a buszra vártam a hotel előtt, úgy éreztem, hogy hirtelen világosabb lett minden. Önkén-

telenül balra néztem, aztán jobbra. És megláttam őt. A nádszál vékony lányt. Minden világos volt rajta. Egészen áttetszőnek tűnt. Mintha általa az Atlanti-óceán fodrozódó vize is átlátszó lett volna a homokos parton. Valószínű, az ő világos színű ruházatától tűnt ilyennek. Az egész nő világosban volt. Világos, ritka-pettyes rövid kosztüm. Világos haj. Fehér arc. Nap-nem-érintette kéz. Nap-nem-érintette láb. Mintha még az élet sem érintette volna meg... Északi nő, gondoltam róla.

Készt a buszunk. Fél szemmel követtem őt. Azonnal elkapta a tekintetemet. És nézett rám. A szokásosnál kicsit tovább tartotta rajtam a szemét. Aztán az óceán felé fordult, előhúzta kistáskájából a napszemüveget, feltette, ráérősen fel s alá járkált a hotel előtti kis téren, senkivel sem elegendett szóba a buszra váró kong-

¹ Rio de Janeiro város a dél-amerikai Brazíliában. Neve portugálul: Januári Folyó (szó szerint: a folyó januárban), ugyanis 1502 januárjában érte el a Rio de Janeiro-i-öblöt Andreas Gonçalves és Amerigo Vespucci. Lakói: indiánok és az indiánokkal keveredett portugálok, spanyolok, olaszok és négerék (meszticek és mulattok).

Nagy Katalin összeállítása

Köszönet a Finnugor Világkongresszus Magyar Nemzeti Szervezetének